

Rutin

UTARBETAD 2014 REV. 2018 I SAMVERKAN MED BARNKLINIKEN OCH ELEVHÄLSANS MEDICINSKA INSATSER CENTRALA ELEVHÄLSAN

Rutin för egenvård i förskola och skola

Egenvård är en hälso- och sjukvårdsinsats som behandlande läkare bedömer att en person som inte har hälso- och sjukvårdsutbildning kan utföra.

Rutin för egenvård i förskola och skola har utarbetats i syfte att skapa likvärdiga egenvårdsinsatser i förskolan och skolan samt tydliggöra ansvar.

Rutinen ska skapa trygghet för barn, elever vårdnadshavare och personal i förskolan och skolan. Rutinen har utarbetats i samverkan med Barnkliniken Region Östergötland.

CENTRALA ELEVHÄLSAN, UTBILDNINGSKONTORET I SAMARBETE MED:

FINSPÅNG

Söderköpings
kommun

VALDEMARSVIKS
KOMMUN

NORRKÖPING

Innehållsförteckning

Inledning

Hälso- och sjukvård

Vad är egenvård?

Behandlande läkare

Egenvårdsplan

Sekretess och samtycke

Egenvård i förskola och skola

Förskolans/skolans rutin för egenvård

Förskolechef/rektor

Personal

Vårdnadshavare

Barn och lev

Skolsköterska, skolläkare

Egenvårdsblanketter

Läkemedel

Händelserapportering

Ansvar och försäkring

Länkar

Referenser

Inledning

Barn och elever kan ha behov av hälso- och sjukvårdsinsatser under sin vistelse i förskola eller skola. En hälso- och sjukvårdsinsats som kan utföras i förskolan och skolan kallas *egenvård*. Behandlande läkare eller annan hälso- och sjukvårdspersonal* bedömer vilken egenvård som kan utföras i förskolan/skolan.

Förskolan och skolan har ansvar för att barn och elev får hjälp och stöd med sin egenvård. Tillsynsansvar för barnet, enligt 6 kap 2 § föräldrabalken övergår till förskolan/skolan den tid barnet vistas där.

Rutin för egenvård i förskola och skola har utarbetats i syfte att skapa likvärdiga egenvårdsinsatser i förskolan och skolan samt tydliggöra ansvar.

Rutinen har utarbetats av samordnande skolsköterska i samverkan barnkliniken och är granskad av skoljurist i Norrköpings kommun.

Rutinen med tillhörande *egenvårdsblanketter* finns på Norrköpings hemsida samt intranätet. Rutinen med tillhörande blanketter har kommuns logga också Söderköpings-, Finspångs- och Valdemarsviks kommunlogga.

Behandlande läkare utfärdar en *Egenvårdsplan* vid nyinsjuknande eller planerat återbesök vilket innebär att vissa barn och ungdomar kommer att erhålla en egenvårdsplan i nära anslutning till den 1 juli medan det för andra kommer att dröja en tid. Egenvårdsplanen utgör underlag för barnets/eleven egenvårdsblankett.

Rutin för egenvård i förskola och skola implementeras också i verksamhet Familjedaghem och Natt- och helgomsorg.

Reviderad *Rutin för egenvård i förskolan och skola* gäller från 1 juli 2018.

Hälso- och sjukvård

Vad är egenvård?

Enligt Socialstyrelsen är egenvård *en hälso- och sjukvårdsåtgärd som legitimerad yrkesutövare inom hälso- och sjukvården bedömt att en patient själv kan utföra.*

Bedömning om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård regleras i *Socialstyrelsens föreskrifter Bedömning av om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård SOSFS 2009:6*. Egenvård omfattas inte av hälso- och sjukvårdslagen.

Behandlande läkare

Behandlande läkare eller annan legitimerad hälso-och sjukvårdspersonal* bedömer om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård. Socialstyrelsens föreskrifter ställer krav på vårdgivaren. Behandlande läkare bedömer vilka egenvårdsinsatser som kan utföras i förskolan/skolan, analyserar risker, samråder och planerar, förnyar bedömningar om förutsättningar förändras samt fastställer rutiner för samarbete med förskola och skola. Behandlande läkare bedömer behov av utbildning för förskole- och skolpersonal samt erbjuder utbildning vid behov.

*I löpande text och på egenvårdsblanketter används enbart begreppet behandlande läkare

Egenvårdsplan

Behandlande läkare utfärdar en *Egenvårdsplan* då barn eller ungdom är i behov av egenvård i skolan och personal utför egenvårdsinsatser. En Egenvårdsplan utfärdas också då egenvårdsinsatser utförs *vid behov* exempelvis administrering av läkemedel.

Sekretess och samtycke

Hälso- och sjukvårdspersonal omfattas av den högsta formen av sekretess. Enligt *Offentlighets- och sekretesslagen SFS 2009: 400* kan hälsouppgifter som gäller ett enskilt barn eller elev endast överföras till förskola/skola efter *samtycke* från vårdnadshavare eller myndig elev.

Egenvård i förskola och skola

Barn och elev kan under sin vistelse i förskolan/skolan ha behov av egenvård. En del barn/elever har behov av kontinuerlig egenvård medan andra har behov av tillfälliga insatser. Förskolan/skolan har genom sitt tillsynsansvar ansvar för att barn/elever får hjälp med sin egenvård. Vårdnadshavare kan under vistelsen i förskolan/ skolan överlåta egenvårdsuppgifter till personal.

Egenvårdsinsatser kan utföras av personal efter att vårdnadshavare informerat och instruerat personal. Exempel på uppgifter kan vara att administrera läkemedel, testning av blodsocker, insulininjicering, sondmatning. Tillfällig administrering ex antibiotikabehandling bör i möjligaste mån utföras i hemmet.

Skolan inhämtar *samtycke* från vårdnadshavare till informationsutbyte och samråd med behandlande läkare eller annan hälso- och sjukvårdspersonal i egenvårdsfrågor vid behov.

Förskolans/skolans rutin för egenvård

Chef ansvarar för att skolan har en *rutin för egenvård*. Rutinen inkluderar egenvårdsinsatser också under elevens vistelse i fritidsverksamhet.

Rutinen bör omfatta

- Inventering av barn/elever i behov av egenvård vid nytt läsår
- Information om rutin för egenvård till vårdnadshavare vid nytt läsår ex föräldramöte, mottagande av nytt barn, ny elev
- Information om rutin för egenvård till personal vid nytt läsår ex APT
- Hantering och förvaring av egenvårdsplaner och egenvårdsblanketter
- Hantering och förvaring av händelserapporter
- Förvaring av läkemedel
- Särskilda tillfällen ex utflykter, friluftsdagar, prao, lucia, julfest, hushoppardagar, skolavslutning, sammanslagning av förskolor/frita inför sommaresemester
- Sammanställning och utvärdering efter avslutat läsår

Förskolechef/rektor

Förskolechef/rektor ansvarar för att barn/elev får hjälp och stöd med sin egenvård och att skolan har en *rutin för egenvård*. Om förskolechef/rektor bedömer att skolan inte kan utföra ett barns/en elevs egenvård på ett säkert sätt ansvarar förskolechef/rektor för dialog med vårdnadshavare och behandlande läkare. Vid tillbud eller negativ händelse fyller rektor/förskolechef tillsammans med personal i blankett *Händelserapport vid egenvård*.

Personal

Personal och vårdnadshavare fyller tillsammans i en egenvårdsblankett. Personal utför egenvårdsinsatser efter att vårdnadshavare informerat och instruerat berörd personal. Det är viktigt att all personal som ska utföra egenvårdsinsatser instrueras. Personal som åtar sig att utföra egenvårdsinsatser gör det i tjänsten i samråd med förskolechef/rektor. Vid *tillbud* och *negativ händelse* informeras omedelbart chef.

Vårdnadshavare

Vårdnadshavare överlåter egenvårdsinsatser till personal enligt barnets/elevens *egenvårdsplan*. Vårdnadshavaren informerar och lämnar sitt barns egenvårdplan till förskolechef/rektor. Vårdnadshavare och personal fyller tillsammans i barnets/elevens egenvårdsblankett. Vårdnadshavare informerar och instruerar personal som ska utföra egenvården. Vårdnadshavare ska beskriva sitt barns behov av hjälp, stöd och delaktighet i sin egenvård som dokumenteras på egenvårdsblanketten. Vårdnadshavare ansvarar för att hålla egenvårdsblankett, material och läkemedel uppdaterade.

Barn/elev

Barn/elev kan när vårdnadshavare bedömer vara delaktig i sin egenvård med hjälp och stöd av personal. Utifrån ålder och mognad kan elev själv ansvara för sin egenvård. Egenvårdsblankett fylls i *då personal utför eller kan behöva utföra egenvårdsinsatser* ex vid diabetes, epilepsi och allvarlig allergi.

Skolsköterska och skolläkare

Skolsköterskan bidrar med medicinska kompetens i upprättande av skolans rutin för egenvård samt bidrar med kompetens i enskilda egenvårdsärenden. *Elevhälsans medicinska insatser* ansvarar inte för egenvård i skolan.

Skolsköterskan kan exempelvis

- Utarbeta och revidera skolans *rutin för egenvård* tillsammans med skolpersonal
- Bidra med kompetens i allmänna egenvårdsfrågor och enskilda ärenden
- Kontakt med behandlande läkare vid behov för samråd i enskilt ärende efter samtycke från vårdnadshavare
- Bistå mentor och vårdnadshavare vid upprättande av egenvårdsblankett vid behov
- Bistå vårdnadshavare vid information och instruktion till personal vid behov
- Bedöma behov av utbildningsinsatser i samråd med rektor
- Erbjuder stöd till elev och personal samt följa upp egenvård som utförs i skolan
- Bistå rektor i kartläggning av negativ händelse och hantering av händelserapporter

Skolläkare kan exempelvis

- Bidra med kompetens i allmänna egenvårdsfrågor och enskilda ärenden
- Kontakt med behandlande läkare för samråd i enskilt ärende efter samtycke från vårdnadshavare

Information och utbildning

Egenvårdinsatser kan utföras efter att vårdnadshavare informerat och instruerat personal. Samtlig personal som ska utföra egenvård ska instrueras. Viktigt att bjuda in ex idrottslärare, personal på fritidshemmet. Behandlande läkare bedömer behov av riktad utbildning i samråd med förskolechef/rektor.

Läkemedel

Läkemedel ska förvaras säkert och tillgängligt för personal. Elev som själv ansvarar för sin egenvård ansvarar för förvaring av sina läkemedel. Vårdnadshavare ansvarar för att skolan har tillgång till läkemedel, material och för att utgångsdatum inte är passerat samt att läkemedlen är märkta med namn, personnummer och dosering.

Händelserapportering

Händelserapportering utförs via blankett *Händelserapport vid egenvård* och syftar till att identifiera risker och förhindra nya *tillbud och negativa händelser*. Exempel på *negativ händelse* är felaktigt utförd eller utebliven egenvårdsinsats.

Förskolechef/rektor

- Informerar vårdnadshavare och verksamhetschef
- Fyller i blankett *Händelserapport vid egenvård* tillsammans med berörd personal som skickas till behandlande läkare och verksamhetschef UBK
- Ansvarar för att elevens egenvårdsblankett uppdateras

Ansvar och försäkring

Ansvar för skada vid egenvård bedöms enligt allmänna skadestånds- och straffrättsliga principer. Om man från skolpersonalens sida utför egenvårdsåtgärder och en skada uppstår på grund av slarv eller misstag kan ersättningsansvar komma ifråga. I de sällsynta fall där personal kan bedömas ha varit oaktsamma är huvudregeln att skadan ska ersättas av arbetsgivaren. Kontakta respektive kommun för besked om försäkringar.

Egenvårdsblanketter

Blankett *Egenvård* utgör en bilaga till barnets/elevens *Egenvårdsplan*.

En egenvårdsblankett ska fyllas i *då personal utför egenvårdsinsatser eller kan behöva utföra egenvård*. Blanketten ska förnyas eller uppdateras inför nytt läsår samt vid byte av förskola/skola. Mindre ändringar kan införas på blanketten som då ska dateras och signeras av vårdnadshavare.

Blankett *Händelserapport vid egenvård* ska fyllas i vid tillbud och negativ händelse. Original förvaras hos förskolechef/rektor, kopia skickas till klinikchef och verksamhetschef UBK. Händelserapporter ska utgöra underlag för förbättringsarbete gällande egenvård i förskola och skola.

Länkar

[Diabetesförbundet Diabetes i skolan](#)
[Skolverket Egenvård av barn och elever](#)

Referenser

Författningar

[Föräldrabalken SFS 1949: 381](#)
[Offentlighets- och sekretesslagen 2009: 400](#)
[Skadeståndslagen \(1972: 207\)](#)
[Skollagen \(2010: 800\)](#)

Vägledning samt myndighetsföreskrifter

[Skolverket](#)
[Socialstyrelsen](#)